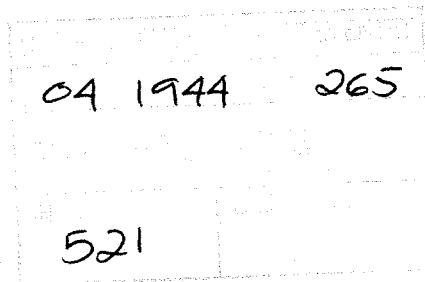

SONGDALEN KOMMUNE
TEKNISK ENHET

Olje - og energidepartementet
att: Ove Flataker
boks 8148 Dep
0033 OSLO

Vår ref.
05/116-3/K2-K54, K3-&13/TOS

Deres ref.

Dato:
03.03.2005

Hjemfallutvalgets innstilling - underretning om vedtak

Formannskapet i Songdalen behandlet i saknr. 035/05 Hjemfallutvalgets innstilling.
Formannskapet gjorde følgende enstemmige vedtak:

"1.

Songdalen kommune mener det er avgjørende at Norge også i framtiden må ha full råderett over vannkraftressursene.

2.

I forbindelse med hjemfallutvalgets innstilling, NOU 2004:26, støtter Songdalen kommune den uttalelsensom ble fremlagt i eiermøtet i Agder Energi den 07.02.05".

Underretning om vedtaket er også sendt pr. e-post den 03.03.05.

Med hilsen

Thor Skjevraak
Kommuneplanlegger

Vedlegg:

Kopi av møtebok f-sak 035/05, møtedato 02.03.05

Kopi av uttalelse fra eiermøtet i Agder Energi den 07.02.05

SONGDALEN KOMMUNE

Møtebok

SAKSGANG			
Styre, utvalg, komité m.m.	Møtedato	Saksnr.	Saksbeh.
Formannskapet	02.03.2005	035/05	TOS

Avgjort av: Saksansv.: Thor Skjevraak	Arkiv: K2-K54, K3- &13 Objekt:	Arkivsaknr.: 2005000116 -2
--	--	--------------------------------------

Hjemfall - høring NOU 2004: 26, uttalelse fra Songdalen kommune

Dokumentliste:

Nr.	T	Dok.dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	I	24.01.2005	Det Kongelige olje- og energidepartement	Utredning : Hjemfall - høring NOU 2004: 26

Aktuelle lover, forskrifter, avtaler m.m.:

Bakgrunn for saken:

Olje – og energidepartementet nedsatte i april 2003 et utvalg for å utrede en videreføring av hjemfallsordningen. Utvalget skulle også vurdere behovet for endringer i det nåværende hjemfallsregimet samt konsekvensene av å oppheve hjemfallsinstituttet.

Hva er hjemfall:

Hjemfall betyr at vannfall og kraftverk vederlagsfritt overføres til staten ved endt konsesjonsperiode. Hjemfallsinstituttet er hjemlet i industrikonsesjonsloven og vassdragsreguleringsloven – begge lover vedtatt tidlig i forrige århundre og fremdeles gjeldende.

Det var et svært viktig grep for utviklingen av det moderne Norge som ble gjort ved at framsynte myndigheter innførte disse lovene. Det faktumet hersker det ingen tvil om. Fra å være et av de fattigste landene i Europa for rundt 100 år siden, er i dag situasjonen en ganske annen. Hjemfallsinstituttet sammen med konsesjonslovene har vært og er en viktig årsak til dette.

Konsesjonsreglene på vannkraftsektoren går ut på at en privat eller utenlandsk utbygger gis konsesjon for en tidsbegrenset periode på inntil 60 år. Etter konsesjonstidens utløp hjemfaller vannfallet og alle innretninger i tilknytning til dette vederlagsfritt til den norske stat. Er derimot utbyggeren en kommune, fylkeskommune, staten eller en utbygger som i hovedsak er eid av disse, gis konsesjon på ubestemt tid.

I dag er rundt 6,5 % av norsk vannkraftproduksjon underlagt hjemfall. De kommunale, fylkeskommunale og statlige selskapene rår over nær 90 % av vannkraftproduksjonen.

De offentlige selskaperes tidsbegrensede konsesjoner gjelder kun så lenge disse selskapene tilfredstiller vilkåret om offentlig eierskap. Dersom en av de offentlige aktørene velger å selge til utenlandske eller private aktører mer enn en tredjedel av kraftselskapets kapital/stemmer, opphører den tidsbegrensede konsesjonen og staten vil kreve hjemfall etter 60 år regnet fra opprinnelig konsesjonstidspunkt. Dette er ikke langt fram når en vet at det var i perioden 1950-80 at de største vasskraftutbyggingene i Norge fant sted.

Bakgrunnen for gjennomgang av hjemfallsinstituttet:

EFTAs overvåkningsorgan i forhold til EØS-avtalen, ESA, hevder at de norske reglene er i strid med EØS-avtalens bestemmelser. Konkret hevdes det at reglene om hjemfall slik de er i dag bidrar til å forskjellsbehandle private og utenlandske aktører sammenlignet med offentlige selskaper og dermed er i strid med EØS-avtalens regler om fri flyt av kapital og fri etableringsrett.

I forbindelse med Norges tilslutning til EØS-avtalen la staten til grunn at gjeldende hjemfallsregler kunne videreføres. Staten har seinere hele tiden lagt dette forholdet til grunn.

I april 2003 oppnevnte regjeringen et utvalg som skulle se på ulike måter å organisere hjemfallsordningen på. Utvalget skulle også vise konsekvenser av å oppheve ordningen, men det lå en klar føring i mandatet at hjemfallsordningen skulle videreføres.

Utvalget har hatt medlemmer fra næringslivet (elektrobedriftene og prosessindustrien), departementene (olje og energi-, finans- og moderniserings-), kommunene som eiere og vertskommuner representert gjennom hhv. KS og LVK (landsammenslutningen for vasskraftkommuner) samt LO.

Resultatet av utvalgets arbeid – NOU 2004:26, Hjemfall:

NOU 2004:26 ble presentert i november –04. Utvalget har delt seg i et flertall og et mindretall. Utvalgets anbefalinger er i hovedsak knyttet til følgende punkt:

Hjemfallsvilkårets innhold:

Flertallet går inn for en løsning som betyr at konsesjonæren på hjemfallstidspunktet har en ubetinget rett til en andel i det hjemfalte anleggets markedsverdi. Flertallet støtter et forslag om partiell hjemfall som omfatter 2/3 av fall og anlegg. Dette forslaget betyr at 1/3 av eierandelen forblir hos den nye (utenlandske) kjøperen for alltid.

Mindretallet bestående av repr. fra KS, LVK og LO går inn for en transaksjonsmodell hvor vilkår om tradisjonelt hjemfall for offentlig eide kraftverk først utløses ved salg av eierandeler. Subsidiært går det samme mindretallet inn for en rettighetsmodell hvor dagens offentlige eiere som på hjemfallstidspunktet må avstå sine kraftanlegg vederlagsfritt til staten gis rett til 45 % av anleggets verdi.

Konsesjonsperiodens lengde:

Utvalgets flertall foreslår at konsesjonsperioden settes til 75 år. Mindretallet bestående av KS, LVK og LO foreslår konsesjonstid som nå på 60 år.

Implementeringstidspunkt:

Flertallet legger til grunn at den framtidige hjemfallsordningen innføres etter lovtidspunktmodellen. Dvs. at vilkår om hjemfall pålegges fra lovendringsdato. Et mindretall bestående av KS, LVK og LO mener ny hjemfallsordning bør innføres i forbindelse med transaksjoner.

Eksisterende private konsesjoner:

Flertallet legger til grunn at private konsesjoner omgjøres slik at de gis ny konsesjonsperiode fra lovendringstidspunktet med samme hjemfallsinnhold som det utvalgets flertall foreslår for offentlige konsesjoner slik at det ikke er mulighet for forskjellsbehandling. Mindretallet bestående av KS, LVK og LO mener de private konsesjonærenes rettigheter skal være uendret.

Fordeling av hjemfalte verdier:

Utvalget foreslår at vertskommunenes lovbestemte rett på inntil 1/3 av verdien av anlegget videreføres. Utvalget foreslår en ny fordeling som modererer overføringen til kommuner som allerede har store inntekter fra kraftutbygging.

Flertallet, alle medlemmene bortsett fra de tre statlige, foreslår en ordning der det overskytende innenfor tredjedelen, etter at vertskommunene er tildelt verdier eller eierandel, overføres til en større region.

Kort om dagens regler:

Det gis evigvarende konsesjoner til stat, kommuner og fylkeskommuner. Det gis tidsbegrensede konsesjoner på 60 år til private eiere. Utenlandske foretak, også eid av offentlige organ, er likestilt med private.

All omsetning av vannfall og reguleringsanlegg er konsesjonspliktig.

Ved overdragelse fra offentlige til private aktører på en slik måte at eierskapet synker under 2/3 legger konsesjonsmyndighetene til grunn at ny konsesjon på 60 år regnes fra opprinnelig konsesjonstidspunkt eller utbyggingstidspunktet .

Dagens regler gjør det i praksis uaktuelt for utenlandske aktører å kjøpe seg inn i norske anlegg.

Kort om flertallets forslag til nye regler:

Like regler for alle aktører og tidsbegrenset konsesjon på 75 år regnet fra lovendringstidspunktet.

På hjemfallstidspunktet skal konsesjonæren ha en ubetinget rett til det hjemfalte anlegget (noe uenighet om omfanget av hjemfallet)

Utvalgsflertallet skriver at deres forslag vil ha som konsekvens økt innslag av private og utenlandske eiere på kraftsektoren.

Hvis både private og kommunale interesser får samme rett til å eie og staten først har hjemfall etter 75 år, kan dette bety et betydelig salg av kommunale kraftverk til private aktører sannsynligvis utenlandske aktører fordi Statkraft er blokkert for videre oppkjøp av Konkurransetilsynet. Dersom kommunene er kjent med at de etter 75 år må avhende ressursen til staten uansett, er det rimelig å anta at de vil selge til best mulig pris uavhengig av hvem dette er.

Kort om mindretallets forslag til nye regler:

Mindretallet i denne sammenheng består av KS, LO og LVK.

De uttaler at saken gjelder eiendomsretten til Norges viktigste landbaserte næring, eiendomsretten til våre naturressurser og eiendomsretten til landets grunnleggende infrastruktur. Det offentlige eier i dag 90 % av vannkraftsektoren. Det offentlige eierskapet har en stor egenverdi som det er viktig å ha nasjonal kontroll over.

Mindretallet foreslår transaksjonsmodellen som hjemfallsordning. Det betyr at ordningen med offentlige eiere med evigvarende konsesjoner videreføres inntil det gjennomføres en konsesjonspliktig transaksjon.

De foreslår videre at enhver kjøper likestilles ved at det gis konsesjon på 60 år regnet fra transaksjonstidspunktet og med hjemfall til staten. Terskelen for konsesjonspliktig erverv bør settes lavt.

Modellen betyr full markedsåpning, men gir mulighet for den offentlige eier til å unngå hjemfall til staten.

Mindretallets forslag forutsetter en entydig avklaring med EØS-myndighetene.

Hvis det blir konflikt i forhold til EØS/ESA, foreslår mindretallet subsidiært en rettighetsmodell.

Det betyr en tidsbegrenset konsesjon for alle på 60 år med hjemfall til staten. Enhver kjøper likestilles. Dagens offentlige eiere som på hjemfallstidspunktet blir fratatt sine evigvarende konsesjoner, gis lovfestet rett til en andel av anlegget eller en erstatning for det tap hjemfallet medfører på 45 %. Dette er ut i fra tankegangen om at de som mister en rettighet har krav på kompensasjon. Dette rammes ikke av EØS-reglene. Rettigheten ved hjemfall er forbeholdt den offentlige eier på det tidspunkt. Ordningen er ment som en stimulans til å videreføre sitt eierskap.

Rådmannens vurdering:

Dette med hjemfall er vanskelig tilgjengelig stoff for de fleste av oss. Når rådmannen likevel mener formannskapet bør uttale seg til saken, er det fordi det er snakk om kjempestore økonomiske verdier som fram til nå har tilhørt oss alle – for Songdalens del gjennom eierinteressene i Agder Energi. Rådmannen mener det er avgjørende at Norge også i framtiden har full råderett over disse ressursene. Tidligere statsminister Kåre Willoch uttaler i så måte at det vil være samfunnsøkonomisk irrasjonelt dersom Norge lar utenlandske konsern kjøpe opp vår vannkraft. Vannkraft er en evigvarende ressurs og inntektene dette gir vil være avgjørende for bl.a. muligheten til å finansiere framtidig eldreomsorg.

I følge tidligere industriminister Finn Lied er vannkraftressursene i Norge mer verdt enn oljefondet og mye viktigere enn fiskeriressursene.

Det er liten diskusjon om at vannkraftressursene er ressurser som det er riktig å betrakte i et nærmest evighetsperspektiv. Videre er det utvilsomt at vannkraftressursene har betydd svært mye for oppbyggingen av det moderne Norge. Hjemfallsinstituttet dreier seg i bunn og grunn om nærmest ufattelig store økonomiske verdier og i hvilken grad det i framtiden skal være nasjonalt eierskap til disse. Det er i forbindelse med kommunens eierandel i Agder Energi at saken har betydning for Songdalen.

I dag er rundt 90% av den norske vannkraftsektoren eid av det offentlige (40% kommuner/fylkeskommuner og 50% staten (direkte og indirekte). De resterende 10 % er eid av private aktører. Av disse igjen er 3,5% konsesjonsfrie (etablert før hjemfallsreglene ble vedtatt i 1909) og 6,5 % med hjemfall.

I forhold til nasjonale sikkerhets- og beredskapshensyn mener rådmannen det også er fornuftig at dammer og kraftverk er under norsk eierskap.

Rådmannen viser til at flertallsinnstillingen i hjemfallsutvalget selv peker på at deres forslag vil åpne for betydelig utenlandsk innslag av eierskap til norsk vannkraft.

En del av ekspertene og fagpersonene som har uttalt seg i forbindelse med hjemfallsutvalgets arbeid, har pekt på at det råder usikkerhet om hvorvidt hjemfallsinstituttet virkelig er i strid med EØS-bestemmelsene. Rådmannen mener det nærmest blir umulig å ta stilling til saken når dette ikke er fullstendig avklart og har således ingen problem med å slutte seg til den høringsuttalelsen eiermøtet i Agder Energi gir i forbindelse med hjemfallsutvalgets innstilling. (Uttalelsen er vedlagt saken).

Eiermøtet uttaler at:

- Handlingsrommet som følger av EØS-avtalen må være fullstendig avklart.

- Stortinget må ha en klar og tydelig holdning på hva som skal være nasjonale mål for revisjon av de gjeldende hjemfallsbestemmelsene.
- I den forelagte innstillingen bør transaksjonsmodellen, som er i samsvar med uttalelsen fra mindretallet KS, LVK og LO foretrekkes.
- Det etableres en betryggende terskel ved salg av aksjer slik at et lite salg ikke fører til hjemfall for samtlige vannfall og anlegg som selskapet eier.

Konklusjon:

Rådmannen foreslår at formannskapet slutter seg til vedlagte uttalelse "Forslag til høringsuttalelse fra Agderkommunene vedrørende hjemfallsutvalgets innstilling", vedtatt på eiermøte i Agder Energi 07.02.05.

Vedlegg:

Kopi av uttalelse fra eiermøtet i Agder Energi 07.02.05

Utrykte vedlegg:

NOU 2004:26, Hjemfall

Uttalelse fra Energiveteranene v. Kjell Køber, Oslo, datert 01.02.05

RÅDMANNEN FORESLÅR AT FORMANNSKAPET GJØR SLIKT VEDTAK:

1. Songdalen kommune mener det er avgjørende at Norge også i framtiden må ha full råderett over vannkraftressursene.
2. I forbindelse med hjemfallsutvalgets innstilling, NOU 2004:26, støtter Songdalen kommune den uttalelsen eiermøtet i Agder Energi vedtok på sitt møte 07.02.05.

02.03.2005 FORMANNSKAPET

Votering:

Enstemmig vedtatt

FS-035/05 VEDTAK:

1.

Songdalen kommune mener det er avgjørende at Norge også i framtiden må ha full råderett over vannkraftressursene.

2.

I forbindelse med hjemfallsutvalgets innstilling, NOU 2004:26, støtter Songdalen kommune den uttalelsen som ble fremlagt i eiermøtet i Agder Energi møte 07.02.05.

Songdalen kommune, 2.mars 2005

Johnny Greibesland
Johnny Greibesland

Ordfører

R. Fredriksen
Reidun Fredriksen

Form.skap.sekr.

Forlag til høringsuttalelse fra Agderkommunene vedrørende Hjemfallsutvalgets innstilling.

Fra juridisk hold hevdes det nå at transaksjonsmodellen antas **ikke** å være i strid med EØS-avtalen. Det **motsatte** syn ble lagt til grunn for utvalgets innstilling. Dette bør avklares gjennom drøftelser med ESA.

Også andre forhold vedrørende ESA og hjemfallsinstituttet bør drøftes nærmere for å kartlegge det norske handlingsrommet innenfor EØS-avtalen.

Det er av overordnet betydning hva Stortinget mener bør være nasjonale mål for revisjon av gjeldende hjemfallsbestemmelser.

Når ovennevnte forutsetninger er avklart bør det vurderes å gjennomføre et nytt utredningsarbeid.

Når det gjelde Hjemfallsutvalgets innstilling slik den foreligger i dag, mener Agderkommunene at **transaksjonsmodellen** bør foretrekkes. Det bør imidlertid etableres en betryggende terskel ved salg av aksjer, slik at ikke et mindre salg medfører hjemfall for samtlige vannfall og kraftanlegg selskapet eier.

*Uttalelse vedtatt på eiersmøte i
Agder Energi den 07.02.05.*